

2012-02-06

Dnr 43-2010-4949

Göteborgs kommun

Stadsdelsnämnden Östra Göteborg

ostra@ostra.goteborg.se

Rektor vid Fjällboskolan

Rektor F-3

cecilia.thundal@ostra.goteborg.se

Rektor 4-5

carin.edvardsson-rauner@ostra.goteborg.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Fjällboskolan
i Göteborgs kommun

Tillsyn vid Fjällboskolan

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Göteborgs kommun under åren 2011 och 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Skolinspektionen besökte Fjällboskolan den 18 och 19 oktober 2011.

Fjällboskolan har sammanställt resultaten vid de nationella ämnesproven (2011) i ämnena matematik och svenska för årskurs 3, samt i ämnena engelska, matematik och svenska för årskurs 5 (2010). Resultaten vid de nationella ämnesproven har analyserats och diskuterats vid skolan. På individnivå finns bedömningar av elevernas resultat i relation till mål att uppnå (årskurs 5) i samtliga ämnen (från och med innevarande läsår har mål att uppnå ersatts av kunskapskrav för årskurserna 3, 6 och 9). Våren 2011 gjorde skolan bedömningar av elevernas resultat i samtliga ämnen på individnivå. Någon sammanställning och analys av dessa bedömningar har inte gjorts på skolnivå. Skolan kan därför inte svara på varför i stort sett samtliga elever i årskurs 3 bedömdes nå målen i de ämnen där det inte genomförts nationella ämnesprov, medan resultaten var betydligt sämre i de ämnen där proven genomförts. Genom att analysera sina resultat kan en skola identifiera sina utvecklingsbehov och sätta upp riktlinjer för det kommande arbetet.

Vid Fjällboskolan är arbetet med att förbättra elevernas måluppfyllelse ett prioriterat område för läsåret 2011/12. Bland annat har fokus lagts på att öka elevernas inflytande över utbildningen. Då det vid skolan saknas en gemensam planering för hur eleverna ska ges ökat inflytande utifrån ålder och mognad, blir omfattningen av inflytande istället avhängigt vilka pedagoger eleverna möter i sin skolgång. Ett arbete med att skapa samsyn kring arbetet med elevernas delaktighet har påbörjats.

Det bedrivs ett regelbundet arbete med värdegrundsfrågor vid Fjällboskolan, exempelvis i form av gemensamma värdegrunds dagar där elever i olika åldrar får tillfälle att träffas i syfte att öka tryggheten vid skolan. Såväl elever som personal och rektor ger bilden av en skola där eleverna i hög utsträckning trivs och känner sig trygga. Tillsynen bekräftar denna bild. Dock måste skolans årliga plan mot kränkande behandling utvecklas, som ett led i ett målinriktat arbete med att förhindra kränkande behandling av barn och elever.

Vid Fjällboskolan saknas som tidigare framgått analyser av kunskapsresultaten på skolnivå. Det finns också brister i uppföljningen och analysen av värdegrundsarbetet. Till följd av detta har enheternas systematiska kvalitetsarbete, som ska ta sin utgångspunkt i måluppfyllelsen, brustit.

För att säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får den stöttning de är i behov av behöver arbetet med elevernas åtgärdsprogram utvecklas. Bland annat behöver skolan bli tydligare med hur den avser följa upp och utvärdera de åtgärder som sätts in.

Tillsynen visar att det finns personal vid Fjällboskolan som till viss del undervisar i ämnen som de saknar behörighet för. Vid skolan pågår diskussioner om hur personalen ska organiseras så att eleverna ges undervisning av lärare med rätt behörighet. Skolinspektionen vill poängtera vikten av att detta arbete intensifieras så att alla elever får sin undervisning av ämnesbehöriga lärare.

Skolans ledning utgörs av två rektorer, varav en tillträdde sin tjänst i samband med starten av höstterminen 2011. Av intervjuer med rektorerna framgår att skolan utgör en skolenhet. En skolenhet får enligt skollagen endast ha en rektor.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Fjällboskolan i Göteborgs kommun, stadsdelen Östra Göteborg, måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den 15 maj 2012 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Utformningen av inflytandet anges i planeringen av verksamheten och skolan har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad (1 kap. 10 §, 4 kap. 14 § första stycket skollagen, Lgr 11 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande)

Trygghet och studiero

Skolenhetens plan mot kränkande behandling anger inte vilka konkreta åtgärder som skolenheten och varje särskild verksamhet avser att påbörja och genomföra under det kommande året utifrån en aktuell kartläggning och saknar en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Det finns en plan mot kränkande behandling som anger dels vilka konkreta åtgärder som skolenheten och varje särskild verksamhet avser att påbörja och genomföra under det kommande året utifrån en aktuell kartläggning, dels en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts (6 kap. 6 och 8 §§ skollagen).

Särskilt stöd

Rektor ser inte till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Rektor ser till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen)

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektor tar inte ansvar för skolenhetens resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten, samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ligger att:

- Rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § första stycket skollagen)

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med ledningsstruktur och organisering av utbildningen

I detta ligger att:

- Rektor har beslutat om sin enhets inre organisation och fattar i övrigt de beslut som följer av författningarna (2 kap. 9 § och 10 § första stycket skollagen)

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning.

I detta ligger att:

- För eleverna finns elevhälsa som omfattar psykosociala insatser (2 kap. 25 § skollagen)

Skäl för beslut**Måluppfyllelse**

I den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av i samband med tillsynen av Fjällboskolan finns en bedömning av elevernas måluppfyllelse i samtliga ämnen (våren 2011) för elever i årskurserna 3 och 5. Så gott som samtliga elever i årskurs 3 bedömdes nå målen i de flesta ämnen. I de ämnen där nationella prov genomförts har emellertid betydligt färre elever bedömts nå målen. 73 procent av eleverna i årskurs 3 bedömdes nå målen i ämnena matematik och svenska, vilket är i nivå med resultaten vid de nationella ämnesproven, men betydligt lägre än måluppfyllelsen i övriga ämnen. Bedömningen av måluppfyllelsen för elever i årskurs 5 visar att eleverna i mycket hög utsträckning ansågs uppnå målen för utbildningen. Några resultat från nationella ämnesprov finns inte att jämföra med då 2010 var sista året ämnesprov genomfördes i årskurs 5.

Vid Fjällboskolan läggs stor vikt vid att skapa ett gott klimat bland elever och personal och det bedrivs ett kontinuerligt värdegrundsarbete, bland annat i form av temadagar och regelbundna samtal i elevgrupperna under rubriken "livskunskap". Vid intervjuer med rektor, personal och elever beskrivs miljön som i huvudsak trygg. Enligt några av de intervjuade eleverna förekommer det att de yngre eleverna ibland är rädda för de lite äldre, men också att eleverna känner sig trygga med att det finns vuxna att vända sig till om det händer något i samband med exempelvis raster. Skolan genomför enkäter för att ta reda på hur eleverna upplever sin skolgång. I skolans årliga plan mot kränkande behandling saknas en uppföljning av föregående års insatser i värdegrundsarbetet.

Trots att skolan ger eleverna förutsättningar att nå goda resultat, pekar Skolinspektionen i detta beslut på ett antal områden där författningarna inte följs.

Föreläggande:**Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande****Bedömning:**

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Motivering:

Enligt skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Rektor har ansvaret för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Vid intervjuer ger personal exempel på hur de arbetar för att ge eleverna ansvar och inflytande över utbildningen. Bland annat sitter eleverna i några av klasserna regelbundet med sina lärare och planerar sitt arbete för den kommande perioden och ges tillfälle att prata om vilka nationella mål det finns i olika ämnen. Vid intervjuer med elever ges bilden av att det varierar mellan olika klasser beträffande hur delaktiga eleverna ges förutsättningar att vara, vilket också bekräftas vid personalintervjuer. Några elever berättar utförligt om hur de kan vara med och påverka arbetet i klassrummet, medan andra har svårt att ge exempel på hur de görs delaktiga. Personal och rektor berättar i intervjuer att det påbörjats ett arbete vid skolan där man delger varandra hur man arbetar med elevinflytande och att det är ett prioriterat område för läsåret. Tillsynen visar att det vid Fjällboskolan saknas en gemensam planering för hur elevernas ansvar och inflytande ska öka utifrån ålder och mognad.

Av utredningen framgår att eleverna vid Fjällboskolan inte ges ett aktivt inflytande över utbildningen eftersom utformningen av inflytandet inte anges i planeringen av verksamheten och skolan inte har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 och 14 §§ första stycket skollagen, Lgr 11 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolenhetens plan mot kränkande behandling anger inte vilka konkreta åtgärder som skolenheten och varje särskild verksamhet avser att påbörja och genomföra under det kommande året utifrån en aktuell kartläggning och saknar en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering:

Enligt skollagen ska det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Varje år ska det upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av Fjällboskolans *Årliga plan mot kränkande behandling* för läsåret 2010/11 framgår att det görs en rad insatser vid skolan i syfte att skapa en trygg miljö och ett tillåtande kli-

mat eleverna emellan. Vid intervjuer med elever, personal och rektor beskrivs skolan som i huvudsak trygg. Enligt eleverna förekommer det bråk på raster ibland men de berättar också att det alltid finns vuxna ute på rasterna som kan hjälpa till när om det behövs.

Vid skolan görs årligen en kartläggning av hur eleverna trivs och om det på skolan finns platser där de inte känner sig trygga. Under rubriken *Förebyggande arbete* finns i skolans plan en rad exempel på generella insatser i värdegrundsarbetet som genomförs i verksamheten. I planen är kopplingen mellan den kartläggning som gjorts och de insatser som beskrivs inte alltid tydlig. I Fjällboskolans årliga plan finns ingen redogörelse för hur det föregående årets planerade åtgärder genomfördes. I skolans plan mot kränkande behandling nämns inte fritidshemsverksamheten. Varken det värdegrundsarbete som bedrivs där eller vilka behov av insatser som finns i det förebyggande arbetet presenteras.

Utredningen visar att skolenhetens plan mot kränkande behandling inte lever upp till kraven i författningarna eftersom den inte anger vilka konkreta åtgärder som skolenheten och varje särskild verksamhet avser att påbörja och genomföra under det kommande året utifrån en aktuell kartläggning. Vidare saknas en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Rektor ser inte till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering:

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Intervjuer med personal och rektor visar att åtgärdsprogram upprättas för elever i behov av särskilt stöd och att lärarna och elevhälsan samverkar vid upprättandet av åtgärdsprogrammen. Vid flera personalintervjuer framkommer åsikten att de insatser som tas med i åtgärdsprogrammen inte alltid är lätta att koppla ihop med de behov som utredningen visar att eleven har. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av är av skiftande kvalitet. I flera av dem saknas uppgifter om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vid intervju med rektor bekräftas att arbetet med åtgärdsprogram är ett utvecklingsområde.

Av utredningen framgår att rektor inte ser till att åtgärdsprogrammen anger vilka behov eleven har, hur de ska tillgodoses, samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

3 kap. 9 § skollagen

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning:

Rektorn tar inte ansvar för skolenhetens resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

Enligt skollagen ska det på skolenhetsnivå genomföras ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskolelärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Vid Fjällboskolan sammanställs statistik från de nationella ämnesproven, i syfte att se hur det går för eleverna i de olika delmomenten. Resultaten analyseras så att det fortsatta arbetet kan ta sin utgångspunkt i detta. Som tidigare framkommit i detta beslut har skolan från och med vårterminen 2011 gjort bedömningar av elevernas måluppfyllelse i samtliga ämnen. Av intervjuer med rektor och personal framkommer dock att det inte görs någon sammanställning av bedömningarna på skolnivå och att det därför också saknas en analys av elevernas måluppfyllelse som omfattar alla ämnen.

Av utredningen framgår att rektor inte tar ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt inte omsätter resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen, eftersom sammanställning och analys av elevernas måluppfyllelse i samtliga ämnen saknas, vilket är en förutsättning för ett fungerande kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

4 kap. 3-5 §§ skollagen

Bedömningsområde: Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning:

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Motivering:

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen eller andra författningar.

Vid samtal med skolans rektorer framkommer att Fjällboskolan är att betrakta som en skolenhet. Skolenheten har två rektorer som har delat upp ansvaret för elever och personal mellan sig, men tar ett gemensamt ansvar för övriga frågor. En skolenhet får enligt skollagen bara ha en rektor. Skolinspektionen har i detta beslut bedömt vari rektor brister, men har inte kunnat rikta beslutet mot någon specifik rektor eftersom det bara får finnas en. (Se vidare beslutet för stadsdelen Östra Göteborg). Det går inte att formellt fastslå vem som är rektor för skolenheten. Det går inte heller att avgöra vilka av de beslut som enligt författningarna ligger inom rektors ansvarsområde som är fattade av rätt person.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 9-10 §§ första stycket skollagen

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning:

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Motivering:

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara hälsofrämjande och förebyggande.

Vid Fjällboskolan finns genom elevhälsan tillgång till alla dessa kompetenser. En skolsocionom, som är anställd av Individ- och Famileomsorg i Östra Göteborg, arbetar som kurator på skolan en dag i veckan. Rektor och skolsocionom uppger i intervjuer att skolsocionomen främst arbetar med elever i årskurserna 4 och 5. Enligt rektor pågår

rekrytering av en skolkurator för att säkerställa att alla elever ska få tillgång till förebyggande psykosociala insatser.

Av utredningen framgår att alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas då elevhälsans möjligheter för förebyggande psykosocialt arbete är begränsat till vissa årskurser. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

2 kap. 25 § skollagen

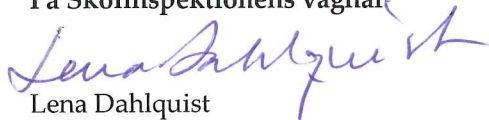
Bakgrund

Beskrivning av Fjällboskolan

Vid Fjällboskolan finns 64 barn i förskoleklass och 286 elever i årskurserna 1-5. 217 elever har plats i fritidshemmen. Fjällboskolan är organiserad i tre olika spår som omfattar förskoleklass och årskurserna 1-5. En rektor har ansvar för förskoleklasserna samt årskurserna 1-3. En rektor ansvarar för årskurserna 4 och 5. Skolan har nyligen renoverats och byggts om.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit jurist/utredare Julie Svane och utredare Henrik Frykman.

På Skolinspektionens vägnar

Lena Dahlquist
Enhetschef

Mats Aronsson
Utredare/Föredragande

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande i kommunen att nå de nationella målen och bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Kommunens förskoleverksamhet respektive och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut.

För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut).

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning kommunen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoderna vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för kommunen. Företrädare för kommunen ges också möjlighet att ta del av och att lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen

till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i kommunen, på skolorna och i övriga verksamheter inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn)